

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
za pol leta 1 „ 60 „
za četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofjsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.

Kaj bi naj kmetje od prihodnjih poslancev tirjali?

(Spisal J. V. kmet v Zamajcih.)

II. Mož, kateri hoče od slovenskih kmetov poslanstvo dobiti, mora po mojih mislih pred volitvijo obljubiti, da bode krepko zahteval oderuško postavo zoper gladovne lakomneže, ki od posojenih denarjev vlečejo res nezaslišanih obresti ali činžev. Nekdaj je tudi v tej reči bilo gotovo boljše; več kakor 5 ali 6 procentov ni nihčeer mogel pri sodnji iztožiti, sedaj pa v hvalisani dobi liberalizma ravnao oderuhi z ubogimi dolžniki blizu tako, kakor neusmiljeni mož v evangeliju, ki je dal svojega dolžnika trinogom, dokler mu ni ta vsega poplačal. Kajti ubogi kmet ne dobi drugače denarjev na posodo nikder — če izvzamemo hranilnice in druge redke osebe — kakor če šteje 8, 9, 12, 15 procentov, včasih še več. To je pa za kmeta po 2-3- in še večkrat presilno. On ne zmore denarjev za obresti, še menje za poplačanje dolga; tedaj ga preme upnik, ga tirja po advokatu, toži pri sodnji in rubi po javni dražbi; v kratkih letih je zadolženi kmet brez lastne hiše in posestva. Človek bi ne nevoljival toliko, ako bi videl, da se to redko te pa te zgodi; ali skušnje drugače kažejo; število premožnih kmetov se strašno krči, posilnim dražbam ni konca ne kraja; kmetsko ljudstvo vidno uboža čedalje bolj, oderuhi in jihovi advokati pa se bogatijo. Temu se mora v okom priti in smo torej kmetje sami sebi dolžni, izvoliti take poslance, ki nam bodo v tej reči voljni pomagati, kolikor jim bo dano. Krščanska vera, človeška vest in pamet velevalo, reveže braniti zoper nasilstvo brezobzirnih mogočnežev; taki so za kmete sedaj neusmiljeni oderuhi in zatorej po pravici ubogo kmetsko ljudstvo tukaj od države zahteva varstva in zaslonbe. Kajti ono je res ubogo in revno, čedalje bolj. Če pritisnejo slabe letine, nima od nikoder ne krajcarja dobiti. Trgovec, rokodelce: na primer kovač, črevljar, krojač . . . kakoršnih je vselej in povsod potrebno, si vedno kaj zasluži, kde pa si zamore kmet kaj zaslužiti? Nekdaj je vpregel živino

in se podal na vožnjo v Celovec, Gradec, Ljubljano, Šopron itd. in je prinesel domov denarjev za dačo, sol, železo, rokodelce itd. Sedaj tega ni več, zaslužek z vožnjo so mu železnice vzele. Ni čuda tedaj, ako je kmet večno v denarnih zadregah, zlasti v slabih letinah; prisiljen je nakapati si dolgove, ki ga pa zaradi presilnih činžev spravljajo iz deža pod kap. Oderuhi ga odirajo hujše, kakor so ga nekdanj stiskavali sitni desetinarji.

Hud udarec kmetskemu stanu je tudi sedaj vsem na prosto voljo puščeno trganje, razkosovanje in prodavanje zemljišč ali „gruntov“. Mnogi še tega ne verujejo, ali resnica se ne da več vtajiti. Nasledki so že sedaj hudi in kaj še le bo, če se brž temu v okom ne pride? Ali je za celi slovenski narod, za vso Avstrijo boljše, ako namesto večjih, premožniših in torej tudi samostalniših in značajnih posestnikov dobimo same kajžljare in kočljare, katerim iz pokvečenih bajtic gleda gola revščina skozi vsako okno, če ni z kunjami zaphano ali z papirjem prevlečeno. Pravijo, da je majolka kriva, ki kmeta iz posestva riva in ga sili sedaj ta kos zemljišča prodati, sedaj uni. Tu pa tam je uže mogoče in resnično, da je zapravljivo pijančevanje takim nesrečam vzrok, v obče pa to ni res. Da posestnik v sili svoje zemljišče trga in razprodaja, temu je dovolj drugih in veliko bolj navadnih vzrokov. Omenim le eden, namreč previsoke cenitve ali „šacinge“ posestev. Če kde stariši pomerjejo, pride cenilna komisija ter ceni posestvo tako visoko, da ne more tisti, ki ga prevzame, skoro nikoli sebe iz dolgove rešiti in dediče izplačati. Ako tedaj hoče pod svojo očetovsko streho ostati, mora začeti gozde, njive, travnike itd. trgati in kosama prodajati; gospodarjenje postaja čedalje težavniše, zlasti če se mu število otrok množi, naposled je ves zadolžen, obupan in v kratkih letih — kočljari ali pa hlapec; to se pa reče kmetski stan pokončavati in temu uničevanju se mora enkrat konec storiti, preden bo prepozno. Posestva trgati kaže le iz gospodarstvenskih vzrokov, ker se lepo zložena zemljišča laglje in vspešniše dajo obdelovati. Toda največji kvar in gotovo uničenje kmetskega stanu

je pa sedaj navadno razkosovanje na hasek bogatim kapitalistom in prebrisanim špekulantom, ki z „grunti“ barantajo, in pa notarjem, ki pri takih razkosovanjih veliko zaslužijo. Sploh tukaj je skrajni čas, da kmetje po svojih poslancih dobimo modrih nasvetov in postavne pomoči!

Naposled še omenim nestrpljivo nadlogo, katere pri odbiri prihodnjih poslancev kmetje nikakor ne smemo pozabiti. Kdor hoče naš poslanec biti, ta nam mora naprej besedo dati, da bo po zgledu g. Hermana pomagal sedanje žalostne razmere zastran uradnikov in advokatov predrugačiti. V liberalni dobi se je število uradnikov strašno pomnožilo, plača vsem močno pozvišala. Vsi trgi in mesta so polni uradnic in uradnikov. Vkljub temu se pa vse polževo počasno uraduje; kmet ima samih potov ter pogosto nič ne opravi. Nekdanji uradniki so sami marljivo pisali, sedanjih jma skoro vsak svojega pisarja in vendar tičijo vsi skup med visokimi kupi nerešenih pisem in aktov. Temu niso toliko uradniki krivi, marveč naša zamotana uprava. Delajo, pa malo opravijo, čeravno skoro vse vloge spisujejo notarji in advokati se vé za gotovo plačilo. Devet sto medvedov, kaka uprava je to, čemu toliko dragih pisarnic, uradnikov in pisarjev, če pa človek že skoro zavolj vsake malenkosti mora poprej k notarju in advokatu, ako hoče pri gosposki kaj opraviti, svojo pravico doseči ali njo obraniti? In vendar ni ne notar, ne advokat, kateri stvar konečno reši! Pogosto se zgodi, da stranka pride pred gosposko, bodi sodnijsko bodi upravno, ter začne svojo prošnjo razlagati. Ali precej se njej beseda preseka in veli: „pojdite k notarju, ite k advokatu!“ To se zgodi. Kaj pa stori notar, kaj advokat? No ta poslušaj, zapisuje, naposled pa reče: že prav, vendar najpoprej mora biti komisijon, in tako pridejo zopet uradniki na vrsto, in po končanem komisijonu popreme delo zopet advokat, da potrebne vloge itd. naredi. In tako se mota mesece in leta in naposled stranka druga nima, kakor strahovite stroške za komisijone, za štempeljne, za notarje in advokate, čijih število se je močno pomnožilo. Vsak ima svojo pisarnico in v njej vse polno pisarjev, ki tudi zastonj ondi ne posedavljajo. Pomislimo še, koliko poslov imajo naši milovanja vredni župani, koliko potov in dolžnosti jim nalagajo; vsak bi že moral znati več postav na pamet, kakor kakov advokat ali pa okrajni komisar. Dodajmo naposled nove urade okrajnih zastopov, šolskih svetov itd. tako mislim, da bo vsak pameten človek meni pritrdil, ako rečem: kmetje, pri bodočih volitvah dajmo vsem liberalnim in nemškutarskim poslancem slovo, ker so nam gori navedene strašno nepovoljne reči pripravili; izvolimo same take moževe, kakor je g. Herman in jegovi tovariši, ki bodo delali na predrugačenje in polajšanje sedanjega uradovanja, ki bodo razkosovanje zemljišč modro omejili, zoper odtitje sklenili oderuške postave in pred vsem delali na zmanjšanje

državnih stroškov in vsled tega na znižanje pre-silnih davkov!

Odtitja pa krščanska vera.

III. Tretje, kar sedanje dni zvestim katoličanom pripada kot nujna naloga, je, misliti na sredstva, s katerimi bi se dala nesrečna odtitja zatreti ali vsaj nekoliko omejiti, to pa tako, da bi se potrebni promet z denarjem nič ne motil ali oviral. Da se nam bo tako blago prizadetje brž posečilo, do tega nimamo veliko upanja, kar pa nas ne sme nikakor plašiti. Vedeti nam tudi je, da bi z preostrim, brezobzirnim postopanjem zoper sedanjo oderuško gospodarjenje več škodili, nego hasnili, sicer se nam pa tudi ni treba uderuških mogoteev preveč bati. Najboljše storimo, ako tudi v tej zadevi lepo posnemamo sv. katoliško Cerkvo. Začnimo na njo upirajé se polagama in previdno pritiskati na odtitja, da jo sicer po malem toda tem bolj gotovo zatremo! Kot prvo sredstvo nam zamore na vsak način služiti: oderuška postava. Te nam je pred vsem treba, brez nje je vse prizadetje zoper oderuštvu zastonj. Imamo torej najprvle od države zahtevati, da se zopet po postavi določi, do kolikor procentov obresti se sme jemati in, če treba, z pomočjo sodnije iztirjevati. Potem se pa lahko nekaj časa počaka, preden se stori druga stopinja zoper oderuštvu s tem, da se država loti velikih denarnih zavodov in bank. Ko tedaj nastopi za to ugodni čas, se mora od države zahtevati, da ove zavode in banke po postavi prisili tako ravnati, kakor sedaj delajo nekatere pridne hranilnice (Sparkasse), ki le proti naprej določenim obrestim (n. pr. mariborska daje samo 5%) sprejema denarje pa tudi od izposojenih penez več obresti ne tirjajo, kakor je ravno potrebno za upravne stroške; posebnega dobička ne iščejo. Ako se kedaj jednako pravično in blagonosno ravnanje postavno zankaže tudi velikim denarnim zavodom in bankam, tedaj so odtitja večje žile prerezane. Potem je treba še ene stopinje in odtitja je ob tleh; treba je posojilne pogodbe nadomestiti z oddajanjem in nakupovanjem rente pri posestvih, in z društvenimi pogodbami v vseh drugih slučajih. Renta ali dolg, nepovračljivo na posestvo naložen, je ravno tako dober in za prodavanje primeren, kakor sedaj vsaka trdna državna renta, bodi papirna, srebrna ali zlata. Društvene pogodbe (Gesellschaftsverträge) so pa itak tudi sedaj pravna podlaga vsem bankam. Treba jih je torej le otrebiti napak, katere jih den denešnji izročujejo oderuhom na zlorabo. Pristavimo še le, da sv. Cerkva izdavanje in nakupovanje rente in društvene pogodbe kot popolnem pravične odobruje. Tako bodo po naših mislih morali postopati povsod, kder bodo hotli odtitja res zatreti. Katoličani se pa tega važnega prašanja lahko srčno lotijo in mero-dajno koračijo naprej kot voditelji vsem, katerim je za zboljšanje sedanjih nevkretnih razmer pri-

človeški družbi resnično mar; vsaj imajo na svoji strani nauk sv. krščanske vere, cerkveno sporočilo, glas znanosti in pa vse ubogo ljudstvo, katero komaj čaka, da strahovito težki jarem nesramnega oderuštva brž raz svojih ram otrese.

Gospodarske stvari.

Klorovo apno preganja miši.

Kakor so najnovejše skušnje pokazale, je klorovo apno prav dober pomoček zoper vsaki mrčes, posebno pa zoper miši, kar sledeči dogodek prav jasno dokazuje: Nekemu kmetovavcu so bili leta 1874 za njegovo obilno žetev prostori na škednju premajhni. Bil je toraj prisiljen nekaj požetega žita, kterega ni bilo več časa v kopicе zložiti, ki se je pa vendar zaradi pretečnega dežja moral z njive pod streho spraviti ter na katerem koli mestu mokrote obvarovati. Za štiri voze ovsa ni bilo drugega prostora, kot suha klet, iz ktere bi se bilo potem vse brž ko mogoče na škedenj spravilo in izmlatilo. V to klet pa je držal vodotok, po kterem so miši v njo hodile in tako za klet prava nadloga postale. Zato je dal gospodar male plitve skledice, kakoršne imajo, da se v nje evetlični lonci postavljajo, z klorovim apnom napolniti in jih po raznih mestih v kleti razpostaviti in sicer z prav dobrim vspehom. Če ravno je namreč oves cele tri mesece v kleti na kupu ležal in se še le potem na škedenj prenesel in izmlatil in se je tedaj bati bilo, da bi miši nakupičenemu ovsu mnogo škode naredile, se je vendar pokazalo, da se ga miši še dotaknile niso. Iz kleti so se miši popolnoma pozgubile, kjer jih je prej vse živo mrgolelo in kjer je zdaj toliko njihove najljubše hrane ovsa bilo. Ovsa na škednju, kar ga je bilo tam pospravljenega, so se miši dosti bolj lotile in ga poškođovale. Ravno tako se je tudi klorovo apno kot dober pomoček pokazalo zoper bolhe in druge mrgolince na povrtnih gredah, ktere so se ž njim potrosile. Močen klorov duh je prej ko ne vsem mrgolincem zopern in tedaj se krajev ogibljejo, kjer po kloru diši. Ker pa hišne in poljske miši včasih v nekterih krajih silno veliko škodujejo, je tedaj klorovo apno, ki vrh drugega še drago ni, vse priporoče vredno sredstvo zoper te nadležne škodljivce na škednjih in tudi po žitnicah in kletih, v kterih se krompir ali druge mišim priljubljene stvari hranujejo. V male skledice se klorovega apna dene in te na dotična mesta postavijo in da se ne razsuje ali razlije lahko z trešno opeko pokrijejo. Od časa do časa je potrebno staro klorovo apno z novim nadomestiti ali pa, če se more lahko do njega, z vodo ali jesihom nekoliko namočiti, da zopet bolj duh dobi.

Prežilka, Ocimum Basilicum. Basilikum, ta mnogo obrajtana in v jugoslovanskih narodnih pes-

mih pod imenom „basilje“ v zvezi z drugo rastlino „smilje“, n. p. „similje in basilje“ mnogo opevana rastlina se nahaja v treh sortah, ki se po naših vrtnih pridelujejo: a) drobnolistna, b) navadna in c) širokolistna prežilka. Prežilka je jednoletna prav občutljiva rastlina, ki le v drobnoprstnih vrtnih gredah dobro stori. V naših krajih se seme seje meseca marca v gnojne grede in brž ko so sajenice dosti krepke, se presade v toplo ležeče rabate ali pa tudi za olepšavo v lonce. Seme zori meseca septembra in ostane več let kaljivno. Posušeni in črstvi listi sorte a) služijo za pridevek k salati, posebno pa v začimbo raznih jedil. Posušeni listki, ki so se predno rastlina razcvete, porezali, se zribajo in na jedila, kakor pepper potrošajo. Kot dišavna zel se prežilka tudi za kopele rabi.

Jajca delj časa dobra in črstva ohraniti. Da se kokošja jajca delj časa dobra in črstva ohranijo, jih nekteri z parafinom, ki se v vsaki štacuni, kjer cukar in kavo prodavajo, dobi, prevlečejo. Za 3000 jajc je bojda kilogram parafina zadosti. Jajca, ki niso z parafinom prevlečena, vedno bolj labka pribajajo, med tem ko teža parafinovanih mesece in mesece jednaka ostaja. Da pa z parafinom prevlečena jajca res dolgo dobra ostanejo, je seveda pred vsem potrebno, da so jajca zdrava in res črstva, sicer parafinovanje nič ne pomaga in jajca se na dalje spridujejo. Tako pomazane jajca so čvrstim popolnoma jednaka, samo da se malo bolj svetijo, ker so se luknjice lupine z parafinom zamazale. Seveda, da tako pomazana jajca niso več za valitev.

Korenje zdrava krma za konje. Kolika ali zapeka v črevah jeseni konje bolj pogosto napada, kakor druge letne čase. Proti ti hudi konjski boleznii priporoča skušen kmetovavec kot dober pomoček korenje, ki se mora drugi konjski krmi primešati. Daje se pa korenje na zadnje na večer, ker konji ob kratkem jednem času zjutraj in o poldne prehlavno po korenju segajo in zrnje in rezanje na strani puščajo. Sprva se korenje jemlje neposredno iz njive in se daje konjem z metenico vred. Ko se začne korenje kopati, se pusti kos korenja za konje na njivi tako dolgo stati, dokler metenica zelena ostane. Konji jo radi jedó in je še porezovati ni treba. Več let že, pravi gospodar, pokladam tako konjem korenje in od tega časa se ona nadležna in nevarna bolezen pri konjih v mojem hlevu ni več prikazala.

Pomoček zoper stenice. Kot dober pomoček zoper ta silno nadležni in gnjusni mrčes se priporoča solnokisli cinkovi oksid (salzsaures Zinkoxyd), ki se po lekarnicah kupiti more. Z njim se pomaze hišna oprava posebno postelje po špranjah in stikih.

Sejmovi. 21. okt. Celje, Sevnica; 22. okt. Sv. Peter pod sv. gorami, Ribnica, Dramlje; 24. okt. Cirkovice.

Dopisi.

Iz Maribora. V prijazni okolici našega mesta bo letošnja trgatav po vinogradih kmalu dokončana. Menjši posestniki so precej prve dni oktobra začeli brati, ker se niso nadejali, da bo okoli sv. Terezije prav lepo vreme. Z trgatvijo smemo v obče zadovoljni biti, zlasti ako pomislimo, da drugod nimajo skoro nič, ker jim je toča vse pokončala ali pa spomladanska slana vničila. Zdatno grozdje tudi letos ni, vendar se naliva veliko več mošta, kakor lani, vino pa ni bo boljše od lanskega. Mošt prodavljajo po 50—60 fl. štrtinjak, muškatelec pa stane po 16 fl. vedro. Tukajšnji podvzetnik in fabrikant g. Ignacij Denzel je izumil izvrstno sestavo ali mešanico iz peska in cementa za nadelovanje tlakov kraj biš, sten, potem za veže, kleti itd. porabno. Posamezne take ploščice, po 1—1½ cola debele, se dajo kaj leško in lepo polagati, so jako trpežne in stanejo po 15—20 kr. vsaka. Kdor si hoče z takimi ploščicami nadelan tlak pogledati, ta se naj poda pred hišo g. Rapoca, železniškemu kolodvoru v graškem predmestju ravno nasproti. — Revščina se prikazuje tudi v našem mestu čedalje bolj žalostno na den; po petkih in tudi po drugih dnevih mgolji beračev, da drug drugemu dveri odpira. Mali obrtniki pogrešajo dela in nimajo zaslužka, tudi so se letos ljudje, ki sicer na to poprej še mislili niso, kar trgali za dijake; to je slabo znamenje! Pretečene dni je star mož v Dravo šel, drugega so pa komaj na mostu zadržali, da se ni v valove spustil. Pomanjkanje in obup žene ljudi v samomor. — Bivši profesor tukajšnje gimnazije, g. J. Pajk, je dobil profesuro v Riedu v gornji Avstriji ter se je tje podal v začetku šolskega leta. Toda sedaj je zopet tukaj. Podeljeno mu službo je pustil in prevzel vodstvo svoje tiskarne, ker mu to bolje kaže.

Iz Koroškega. Celovski mestni zastopniki, čisti liberalci in same prebrisane glave, slavnemu mestu tako lepo gospodarijo, da so te dni morali od svojega denarničarja slišati čudno vest: mestna kasa je prazna in suha. Liberalni gospodje so se neki strašno debelo pogledovali. — Deželni šolski svet koroški je precej novih učilnih močij nastavlil. Kot posebnost pa moramo povedati, da je število novih učiteljce prekosilo število učiteljev, prvih je bilo 8, slednjih pa 6. — V slovenskem Plibergu je majhna deklica morala krave pasti. Ker jej je mrzlo postalo, si je na paši zakurila. Nesrečni otrok se vsede tako blizu ognja, da se jankica užge in ga hudo opeče; 3 dni poznej je deklica morala po groznih bolečinah umreti. — Sv. roženkrančko nedeljo je vsako leto konec božji poti in svetim opravilom na slovilih Višarjih. Čeravno je

letos bilo slabo vreme in je višave že debeli sneg pokrival, se je vendar k sklepu bilo podalo veliko ljudi iz Koroškega in iz 3 sosednih dežel. Sploh pa je letos na svetih Višarjih kraljico nebeško počastilo izredno veliko romarjev; 18000 izmed njih je ondi prejelo sv. Rešnje telo. — Železnico do italijanske meje pri Pontablu marljivo delajo in jo mislijo kmalu dodelati. Čudno je to, da so te dni prišli ruski podvzetniki in odpeljali iz Trebiža vse šinje v 200 vagonih za rusko železnico, katero stavijo od Sistova v Trnovo. Posestniki, katerim je železnica zemljišče odkupila, niso nič prav zadovoljni, ker se jim je le slaba cena izplačevala, vrh tega pa še izgubijo dosedanj zasluzek pri voznjah. Ljudstvo kraj železnice vidno uboža.

Od Drave. Kmečki sinovi se med domobranci sicer tudi uvrstujejo, a najraje se jemljejo k pešcem in kanonirjem, kjer morajo 3 leta cesarja služiti. Morebiti poroče kdo: „Tri leta, malenkost! Ni še dolgo tega, kar je marsikteri k zbirki šel, a še le čez 8, 12, da celo čez 16 let kot doslužen vojak domu prišel.“ Res, a takrat še nismo imeli postave, da mora vsakdo brez izjeme vojaško suktnjo nositi. Takrat je kmet svojega sina še vendar vojašine odkupiti smel. Takrat so še vendar pustili staremu očetu, osamelej materi sina, edino podporo starišem in domačiji, ki je potem skrbel, da kmetija ni prišla na nič ali celo na boben. A sedaj se malo ali nič ne zmeni za to, če je sin doma krvavo potreben ali ne; da dostikrat se celo za tehtne vzroke in prosilna pisma ne briga; po dolgem in širokem premerijo novinca ter mu omislijo belo suktnjo na — tri leta. Če oče ali mati ne moreta več gospodariti, če so drugi batje premladi ali pa pri vojaki, in če tudi tega sina, starišem zdatno podporo in edinega zmožnega gospodarja, k vojakom vzamejo na tri leta, ko vendar drugi, posebno mestni postopači in lakto-merci samo 14 mesecev pri domobranci ostajajo, potem je razvidno, kako opravičene da so želje kmetjskih ljudi, naj bi se, ako le mogoče in kedar bo prilika za to, prenaredi vojaška sedanja postava. Nekateri listi so že vedeli povedati, da se neka sprememba snuje. Vendar težko je ugibati, ali bodo spremembe, kakoršnih si kmečki človek želi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kako sila potrebno bi bilo, da bi sedanja nesrečna doba liberalnega gospodarstva enkrat prenehala, to nam kaže sicer mnogo hvaljena Česka; zaporedom zapuščajo cele rodbine deželo, ker zarad silnih davkov in drugih težkoč vkljub vsej marljivosti in trudu shajati ne morejo; na tisoče najdelavniših ljudi se izseluje v Ameriko. V gosposki zbornici pa je minister Hlumecki sam sebe in svoje prednike tožil rekoč: vsi smo krivi, vsi smo se pregrešili, a sedaj, pravi, se hočemo poboljšati in železnice, katere smo kedaj prodali

ali podpirali, nazaj kupiti. Zbornica mu je pri-trdila, toda kde mislijo denarjev za nakup železnic vzeti, tega nam liberalni gospodje niso povedali. — V spodnji in gornji Avstriji, potem na Tirol-skem in na Koroškem zborujejo tamošnja kat. pol-društva prav marljivo, povsod se razlaga sedanje nepovoljno liberalno gospodstvo in se pripravlja na bodoče volitve; tudi v Stradenu pri Radgoni bilo je tako zborovanje, pri katerem je 300 nav-zočim kmetom poročal o svojem delovanju kot po-slanec, knez Alfred Liechtenstein. Kmetje so ga bili tako veseli, da ga bodo zopet in če le mogoče enoglasno izvolili za poslanca. Obečal jim je, delati na znižanje deželnih stroškov in torej za zmanjšanje deželnih doklad. — Na Kranjskem v Litiji sta bila najhujša nemškutarska rogovileža, dr. Eržen in tamošnji apotekar, od sodnije obsojena na 7 in 6 dni v ječo, ker sta se pri zadnjih vol-itvah poslužila nepostavnih sredstev. Je moralo že hudo biti, da se je njima tako trdno na rep stopilo. — Prevzetni naši sosedji Magjari so ućakali velikansko sramoto ali „fiasko“. Hotli so 80 mili-jonov na posodo vzeti, pa dati jim jih nihćer ni hotel; podpisalo se je samo 47 milijonov. Kako bodo sedaj svoje dolgove plaćevali, to je res težko povedati. Ogerski vinotrćci so pri železnicah do-bili celó nizke tarife za izvažanje vina na Švi-carsko, ali kaj hoćejo, ker letos vina nimajo! — Magjari ne marajo za pritožbe granićarjev ter bodo z denarji, katere so za posekane gozde v vojaški granici spećali, sedaj stavili magjarsko železnico iz Pešta v Zemun. No, z tujim denarjem je lahko, toda ni lepo, šopiriti se. Hrvati in Srbi so vsled te magjarske nasilnosti moćno razjarjeni.

Vnanje države. Najvažniša novica nam dojde iz Francoskega, tam so bile v nedeljo 14. okt. volitve poslancev za državni zbor. Zmagali so republikanci, nasprotniki generala Mak-Mahona in jegovih ministrov, toda ne tako sijajno, kakor so mislili; od prejšnjih 363 poslancev so jih zgubili 43 tako, da jih štejejo samo 320, Mak-Mahonovih poslancev pa je 210; večina je tedaj predsedniku Mak-Mahonu sovražna. Ali se bo sedaj ta z repu-blikanci porazumil ali jih zopet razpustil, to se bo v kratkem že moralo odloćiti. Kakoršni ljudje so Mak-Mahonovi sovražniki, to so pokazili pred volitvami v Lyonu, kder je republikanska druhal vdrla v cerkvo, pobožne molilce razgnala in atarje, križe, prižnico razbila. — Prusko-nemški minister Bismark snuje zvezo Italije, Nemćije in Avstrije (?) zoper papeža in hoće po smrti Pija IX. volitev novega papeža zabraniti. Neumno početje, ki se vedno in vedno zaletava z trdo bućo v skalo sv. Petra, da se ob tej razbije! — Turkoljubi so poslali na Rusko 50.000 pušek, da bi ondí punt zoper carja vneli, pa se jim ni posrećilo, puške so ruske straže na meji pobrale. — Greškemu kralju so Angleži nasvetovali, naj ne začne no-bene vojske zoger Turke, sultan sam se mu je pa hudo pogrozil, če ne odloži orožja; greški kralj je

obema možko odgovoril, da ne more mirno gle-dati, kako se strašno umarjajo in ropajo Grki na Turškem; vsaki ćas je pričakovati, da se vname boj med Turćijo in greškim kraljestvom; isto velja tudi o Srbiji. Rusi so obećali za vsaki mesec 1 milijon rubljev podpore Srbom, brž ko stopijo v boj. Anglež dr. Shiemann je bosenske vstaše na-govarjal, naj se podvržejo sultanu, vstaši pa so mu rekli, da rajši vsi umerjejo, pod Turkom ne-ćejo nikoli več biti!

Ruski-rumunski-ćrnogorski-turški boj.

Ćrnogorci so se letos slavno pa srećno borili in zvećinom vrnoli domov, da se spoćijejo in ozi-mino posejajo. Sedaj je vsa za boj v Bolgariji namenjena ruska vojska na bojišču, kakih 240.000 mož, in okoli 40.000 Rumunov. Zavolj slabega vremena, deža, snega, blata in zime vojaki veliko trpijo; tudi dovažanje živeža je vćasih v nevar-nosti, ker je silen vihar most pri Nikopolju vtrgal; vojaki delajo koćice iz zemlje. Pretećeni teden so Rusi pobili več sto bašibozukov ropajoćih pri Jeleni in Izvoru. Plevni se bližajo ćedalje bolj z kopan-jem grabnov in rovov; do velike šance „Osman“ so se Rumuni dokopali tako blizu — 40 korakov — da so Turki kanone iz šance potegnili; šanca je najbrž od Turkov podkopana, da bi jo z smod-nikom raznesli, ko bi Rusi vnjo vdrli. Sicer pa se ne vé, ali bodo Plevno sedaj zopet napali ali še bolj trdno obkolili; celó zajeli še nje niso, ker je Šefket-paša 12. okt. iz Sofije v njo zopet spravil nekaj živeža, 20.000 ovnov pa ima pri Radomicih 15 ur daleć proč, katerih še ni mogel v Plevno vgnati, ker se boji ruskih kozakov. Pred Sulino so ruski brodniki z torpedi zopet 2 leseni turški ladiji in pa 1 monitor hipoma z ljudmi vred vni-ćili; turško brodovje je naglo pobegnilo proti Varni. Cesarjevićeva vojska stoji mirno ob Jantri in pri-ćakuje napad Sulejman-paše. Radecki je stezo od Šipke do Gabrove z šancami zavaroval. Rusi se resno pripravljajo za boj po zimi, tudi zbirajo re-servistov 140 bataljonov. V Armeniji so Rusi vzeli 5. okt. Veliki-Jagni, 13. okt. jih je Muktar-paša hotel pregnati, je pa bil vržen nazaj, ćeravno je 11 bataljonov poslal v ogenj, 1 bataljon mu je bil ves vnićen. Za vsem so Rusi do sedaj vjeli 12.680 Turkov. Ćeravno Angleži moćno pomagajo Tur-kom, vendar ti že sami vidijo, da bo vse zastoj; začeli so torej prositi evropske vlade, naj posre-dujejo, da se bo mir sklenil; toda nihćer se strahu pred Prajzom tega storiti ne upa. Turki torej že-nejo v boj vse, kar je za puško. Sulejman-paša zbira vojake blizu Ruščuka ter je posadke iz Šumle in Varne k sebi pozval, 20.000 mož, sicer pa pri nje-govi vojski legar ali tifus grozno pobira ljudi. Pravijo, da hoće pri Oltenici vdreti v Rumunijo, kar je pa popolnem neverjetno; kajti na levici mu stoji ce-sarjević z 100.000 Rusi, na desnici pa Cimermann z 40.000 vojaki, bržćas se bo z vso silo na enega izmed obeh zagnal. Reuf-paša komandira v Šipk

in ima komaj 6000 mož, drugo je vse mrtvo ali pa Osman-paši v pomoč odposlano. Na Kosovem polji zbirajo Turki vojsko zoper Srbe, iz Novegazarja in Bosnije pa so pozvali 40 bataljonov tudi Osman-paši v Plevno na pomoč. V Mali Aziji in Siriji so začeli novačenje in kličejo slednje ljudi pod puško, 160.000 novincev, ki bodo pa bržčas prepozno prišli na bojišče. Glavno mesto Carigrad so obdali z 40 novimi šancami. V tem trenutku smo zvedeli odločilno zmago rusko v Armeniji. Veliki knez Mihael je 15. okt. Muktar-pašo razklal na dvoje, en del vojske z Muktarjem vred vgnal v Kars, odvzemši mu več 1000 ulovljencev in 4 kanone, drugi del t. j. 3 divizije pa je potisnil na goro Aladža-dagh, kder so se ob 8. uri zvečer udale; veliko 1000 Turkov, 7 paš ali generalov je ulovljenih in 32 kanonov zaplenjenih. Hvala Bogu! Slava Rusom!

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

IX. Velika stanovitnost in krepka vstrajnost bo Rusom pomagala do zmage tudi v Aziji; deloma so jo že dosegli, deloma se pa ravno sedaj naklanja na njihovo stran. Kavkaz je že potrebljen turške druhali, v Armeniji pa tiščijo Muktar-pašo zmagovito nazaj. Veliki knez Mihael, brat ruskega carja, je meseca aprila udaril na Turke z 100.000 vojaki. Prvi oddelek velike vojske je kraj Črnega morja pradiral naprej proti Batum-u, kder so bili Turki dobro zašancani in po svojem močnem brodovju v vedni zvezi z Carigradom, od koder so kmalu dobili toliko pomoči, da so imeli več sile zbrane, kakor pred njimi stoječi ruski general Oklobžijo; tega so brž ustavili in ga še celó do ruske meje potisnili nazaj. Drugi oddelek je mahnil čez Ahalčik po visokih planinah in z naskokom vzel veliko turško mesto in trdnjavo Ardahan. Tretji in največji oddelek je iz Aleksandropolja marširal pred Kars, najbolj močno turško trdnjavo v Armeniji. Turški general Muktar-paša se ni upal v mestu ostati, marveč zapustivši nekaj vojske v njem, se je pred Rusi pomikal nazaj čez goro Saganluk proti glavnemu mestu Erzerumu, da bi nabral čedalje več vojakov in svoje slabe trume pomnožil in ojačil. To se mu je tudi bolj posrečilo, kakor so Rusi pričakovali. Angleži so Turka začeli zdatno podpirati z oficirji, orožjem, streljivom, živežem, obleko, brodovjem za prevažanje vojakov po Črnem morju in posebno še z denarjem. Kmalu so angleški poslaniki naščuvali in z obilim zlatom podmitali divje Kurde, kateri prebivljejo od Armenije na južni strani tje dolí, kder je nekđaj sloviti Babilon ob reki Eufrat pozidan bil; 40.000 Kurdov se je vzdignilo in drapalo proti Armeniji, vodil jih je Izmail-paša. Med tem je tudi Muktar-paša dobil toliko pomoči, da je imel 90 bataljonov, t. j. blizu 45.000 mož in 115 kano-

nov. Največja zadrega za Ruse bil je pa upor mohamedanskih prebivalcev silnih Kavkazskih planin, ki so se zoper Ruse vzdignili Mihaelu za hrbtom in mu zvezo z Rusijo pretrgali razve ure čez Hvalinsko morje v Astrahan na Volgi. Upor je bil tem nevarniši, ker je turški general Fazli-paša 22.000 mož čez Črno morje prepeljal, jih v temni noči izbarkal in z pomočjo mohamedanskih Abhazev vzel rusko mesto Suhum-kale. Ruski general Ševčenko bil je preslab, da bi se mu zamogel zdatno upirati, Fazli-paša ga je vedno dalje tiščal nazaj tje do vode Ingur. Ta vspeh turški je še upor mohamedanskih planinčanjev le prav zanetil. Vzdignila se je vsa Četma in Dagestan, velika dežela na izhodnjem znožju Kavkaza kraj Hvalinskega morja. Rusi bili so sedaj res v velikih, nepričakovanih zadregah, toda obupali nikakor niso, marveč, kakor se za velik narod spodobi, krepko, moško ravnali. Najprvle so Melikova in Terguzakova pozvali nazaj na rusko mejo, da bi svoje moči bolj zgostili in tako turški naval strpeli, dokler jim ne dojde pomoči iz Rusije. To so tudi srečno dognali, čeravno sta Terguzakov in Melikov v nesrečni bitki pri Dagbaru in Zevinu, 20. in 25. junija zgubila veliko ljudi in nado, zediniti se in vzeti Erzerum, kateremu sta bila do 18 ur blizu prišla. Terguzakov se je pred Izmail-pašem pomeknil nazaj v Igdirdir potem, ko je ruske vojake od Kurdov v Bajazidi obkoljene junaško poginjal otel; v Igdirdiru se je pa tako zašancal, da Izmail-paša ničesar ni mogel zoper njega opraviti, čeravno je bil 4krat močnejši od njega. General Melikov se je vrnil nazaj pred in za Kars, ko je med tem veliki knez Mihael vse težke kanone, za oblegovanje močnega mesta namenjene, previdno odpravil v Aleksandropol. Muktar-paša je pa za umikajočimi se Rusi krepko pritiskal ter se vpričo ruske meje in taborja močno zašancal na skalnih višinah, ki se vijejo od Karsa na južni strani proti izhodu. Med Karsom, rusko mejo in omenjeno višino se razprostira velika planjava, kder so bili 28. julija, potem 18., 25. in 28. avgusta krvavi boji, toda brez odločbe; Turki niso mogli na Rusko vdreti, Rusi pa ne Turkov pregnati iz silno zašancanih višin: Kisil-tepe, Subotan, Hadživali in Visinkioj, potem dveh hribov, ki stojita sredi planjave: Mali in Veliki Jagni. Med tem ko so Rusi Muktar-pašo in Izmail-pašo pred Karsom in Igdirom srečno zadrževali, so, dobivši dovolj pomoči iz Rusije, začeli zatirovati mohamedanski upor v Kavkazu. V Četmi so ga najprej zadušili, upornike so ali pobili ali daleč v globoko Rusijo odgnali; potem so se lotili Dagestana in Abhazije. Tukaj je že koncem meseca avgusta vse bilo zopet pod rusko oblastjo. General Alhazov je upornike večkrat strašno pobil in Fazli-pašo premagal pri vodah: Ingur, Galizga, Kodor in naposled pred mestom Suhum-kale tako, da je 1. septembra Turk pred Rusom pobegnul na morje. Mesto so Turki tako razdrli, da so ostale samo 3 hiše, lepe vrte v okolici so ti divjaki popolnem uničili. Hotli so tudi

50.000 glav živine seboj vzeti, kar jim je pa spodletelo. Pretečeni teden so tudi v Dagestanu nesrečni in od turških poslanikov zapeljani vstaši bili strahovito razbiti; od 4000 jih je palo 550, drugi so bili vjeti ali razgnani. Ves Kavkaz se zopet uklanja ruskemu carju, steze so zopet odprte in po njih hitijo novi bataljoni bratom pred Karsom in Igdrom na pomoč. Ko je Muktar-paša to zazvedel, je sklenil velikega kneza Mihaela napasti, preden temu dojde vsa namenjena pomoč. V temni noči 26-27. sept. ko je hud vihar razsajal in dež lil, so Turki napali ruski tabor. Ko se je zdenilo, se je začel neizmerno trd boj, ki je trajal celi den; Turki so že na večih mestih prodirali, toda proti večeru so odnehali in se vrnili na višine. Veliki knez Mihael, ki je ovi napad jako srečno odbil, je potem zaporedom dobival pomoči iz Tiflisa in je premišljeval, kako bi zamogel Muktar-pašo zvrabiti iz višin v dolino, da bi Rusom ne bilo treba strahovitih turških šance napadati. Naposled si vendar pravo domslil. Bilo je 2. oktobra, ko je sklenil Muktar-pašo prejeti. General Šeremetjev je moral z izbranimi junaki naglo vdreti črez planjavo naprej in vzeti Mali in Veliki-Jagni; general je to brž storil in se polastil hriba Veliki-Jagni, drugega ni mogel vzeti. Muktar je mislil, da ga hočejo Rusi od Karsa proč potisniti in mu zvezo z mestom pretrgati; to pa hoče na vsak način zabraniti. V ta namen zapusti 3. okt. šance in se zavali v planjavo na Ruse; ti se pa med groznim streljanjem polagoma pomikajo nazaj zapustivši celó Veliki Jagni. Muktar-paša je mislil, da Rusi to delajo iz slabosti in jih torej drugi den 4. okt. še bolj silno napadne. Toda sedaj se Rusi nikamur ne genejo, vse turške napade odbijejo, 6000 mrtvih Turkov pokrije krvavo polje, število ranjenih se ne vé, med tem ko ruska zguba ne znaša več nego 2500 mož. Ko je Muktar-paša zvečer svoje grozne zgube premišljeval, se je močno prestrašil ter v noči prav tiho zapustil svoje šance na višinah Kisil-tepe, Subotan, Hadživali in obadva hriba Jagni. Ko so drugi den Rusi to zapazili, so z velikim veseljem hitro zaseli od Turkov zapuščene šance in za Muktar-pašem pritisnili, ki se je vstavil v šancah med Visinkiojem in Karsom.

Smešničar 42. Oster stotnik je svojim vojakom, zlasti korporalom itd. pijančevanje strogo prepovedal ter ukazal, da se mu ima vsaki sam uvaditi, če bo se kedaj upijanil. Neko jutro stopi precej okajen korporal pred stotnika, salutira po vojaški in reče: gospod stotnik, jaz naznanjam, da sem bil včeraj pijan! „Ničvrednež, zagromi stotnik, dnes si pa tudi že pijan“. Gospod stotnik, zavrne vojak, to bom pa juter prišel naznanjat!

Razne stvari.

(Za po toči 18. avg. poškodovane) je darovala fara Lembaška 13 fl. 42 kr.

(Deveti tečaj „Slov. Gospodarja“) t. j. letnik 1875. želi kupiti g. M. A. Bregar; firma: Antona Stenoviča v Zagorju za Savo, pošta: Loke a. d. Save. (Konkurzni izpit) meseca septembra je samo eden gospod delal in napravil, č. g. Franc Smrečnik, kaplan v Vojniku.

(Na graškem ženskem učiteljsišču) je bilo lani med 160 gojenkami 18 gojenk slovenske (osobito slovenske) narodnosti. Ali se je na materinski jezik teh kandidatinj kaj oziralo? Ali ne bodo one ta jezik tudi kot učni jezik rabile?

Dražbe III. 19. okt. Ignac Denzel v Mariboru 12498 fl.; 20. okt. Fridrih Simandl 4530 fl. v Brežicah; 26. okt. Franc Lipuš 1680 fl. v Konjicah; 27. okt. Juri Presker v Paulovšaku 2200 fl.; Frančiška Goluf 2383 fl. v Laškem.

(Spremenbe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Masten, župnik v zgornji Polskavi je 17. oktobra umrl, 40 let star, in provizor postane ondodni kaplan g. Fr. Dovnik; kaplanija pa ostane izpraznjena. — Č. g. J. Zupanič, kaplan II. v Novi cerkvi, stopi v začasni pokoj, in na njegovo mesto pride g. Mih. Žnidar, sprejet iz Sekovske škofije, rojen v Poličanah l. 1841. in v mešnika posvečen l. 1870.

Listič uredništva. Dopis iz Šusema zarad učitelja smo zavrgli, brez potrebe in vspeha nečemo grajati; g. učitelj Troha v Šaleku ni dopisnik „Slov. Gosp.“. Premite dakle g. Alpinuša!

Loterijne številke:

V Gradcu 13. oktobra 1877: 22 35 23 83 26.
Na Dunaju „ „ 60 73 78 63 21.
Prihodnje srečkanje: 27. oktobra 1877.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = $1^{65}/_{100}$ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 $\frac{1}{2}$ funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarsica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	9	50	6	20	5	10	2	90	6	50	6	40	6	80
Ptuj . . .	9	—	6	—	5	50	3	—	6	—	5	60	5	70
Ormuž . . .	8	80	6	80	5	40	3	55	5	—	7	80	4	60
Gradec . . .	9	44	5	90	5	77	3	55	6	15	—	—	6	50
Celovec . . .	10	4	6	58	6	6	3	8	5	28	4	46	6	62
Ljubljana . . .	10	8	6	50	4	55	3	25	6	40	5	36	6	50
Varaždin . . .	8	90	6	60	5	40	3	—	5	80	6	80	7	—
Zagreb . . .	9	—	8	—	3	80	4	—	6	10	6	20	6	50
Dunaj } 100 Klg.	12	45	8	72	10	50	7	35	8	20	—	—	—	—
Pešt } 100 Klg.	11	14	7	40	8	30	6	42	7	22	5	—	—	—

Dobra sol.

2-3

Obče čislano privatno sol, ki je za 14% boljša od morske v Piranu, ter navadno sol v grudah več kakor nadomestuje, določilja lepo posušeno in v žakljih trdno vloženo po najnižji ceni iz svoje solne zaloge.

Rupert Jud

v Celju.

3—3 **Razglas.**

C. k. okrajno sodnišтво gornjegradsko objavi, da je na molbo mozirskega trga dovolilo prostovoljno prodajo njegovega tako imenovanega Weismanovega posestva, vknjiženega pod št. 31 poprejšnjega mozirskega magistrata.

K temu posestvu vpada: zidana, z opeko krita, prostorna hiša v Mozirskem trgu št. 25 z enim nadstropijem, potem pristava, vrt, njiva, travnik in gojzd, in meri brez pašnikov 3 orale in 62 sežnjev.

Dražba se bo vršila v Mozirju

20. oktobra 1877 predpoldnem od 10—12 ure.

Izklicna cena bo 3200 fl. a. v.

Prodajalec si pridrži 14 dnevni obrok za potrjenje dražbinega izida od strani občinskega in okrajnega odbora. Dražbini pogoji leže tukaj in pri tržkem uradu v Mozirju javno na ogled.

Ker je ta prodaja prostovoljna, ostanejo vknjižene pravice dotičnikov brez ozira na kupno svoto istim zagotovljene.

Gornjigrad 4. septembra 1877.

C. k. okrajni sodnik:

Pirma m. p.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 63.75 — Srebrna renta 66.20 — Zlata renta 74.40 — Akcije narodne banke 837 — Kreditne akcije 205. — 20 Napoleon 9.50 — Ces. kr. cekini 5.67 — Srebro 104.50.

3—3

Naznanilo.

Podpisani da na znanje, da je voljen pričeti 2leten tečaj za temeljit poduk v general-basu, praktičnem orgljanju in umetnem petju. Zahteva se pri učencih za general-bas nekoliko izurjenosti v igranju na klavir. Dotičniki se naj oglašajo do konca oktobra t. l. pri podpisanim v Mariboru.

Peregrin Manih,

stolni organist in regens chori.

Priporočba.

2—5

Podpisani priporočuje slav. občinstvu svoje nagrobne spomenike in nagrobne plošče,

iz pohorskega marmorja izdelane, kojih ima mnogo na izbiro.

Ludwig Baltzer,

stavbarski mojster (Fabrikstrasse poprej Stichel) v Mariboru

PRESELITEV PRODAJALNICE.

Slavnemu občinstvu, kateremu za skazano mi zaupanje dostojno zahvalo izrekam, naznanjam, da se sem z svojim podvzetjem 1. oktobra t. l. preselil v hišo

gospé Payer-jeve, v srednji gosposki ulici,

kder je moj prednik **g. Avgust Thiel** več let svojo prodajalnico imel.

Prilično moje preselitve se bo vsa zaloga blagá skrbno prebrala in pomnožila ter si dovoljujem sledeče reči priporočiti:

cele garniture, križece iz zlata in srebra, medaljone, srebrne verižice, zlate verižice za gospé in gospode iz slavno znane fabrike **g. Bolzani-jeve** v Beču, potem uhane, prstane, naprstnike, pripone, naročnike, tobačnice, nože, vilice, kozarčeeke, solnike, sladkornike, kleščice za sladkor, skledice za sad, zajemnike pri mleku in juhi, cedilnike, čašice za čaj itd. itd.

Popravila rad sprejemam in točno zvršujem.

Staro zlato in srebro kupujem pa tudi z novim zamenjavam.

HENRIK SCHÖN,

juvelir, zlatar in srebrnar

v MARIBORU, v spodnji gosposki ulici št. 10.

[4—4]